

„Fram, fram! Kristmænd,
Korsmænd, Kongsmænd!“

„Ret og Sandhed.“

St. Olaf.

Katholsk Tidende.

Dette blad udkommer hver søndag og betales med 1 krone pr. kvartal (porto iberegnet). Abonnement modtages i Norge, Sverige, Danmark og Tyskland paa alle postkontorer, men for Kristianas og for andre end foraannevnte landes vedkommende i St. Olafs Trykkeri, Akersveien nr. 4, Kristiania. — Bekjendtgjørelser betales med 10 øre pr. petilinie.

Politisk oversigt.

I Sverige foregaar valg til andet kammer. De har væsentlig sin interesse, fordi de er et led i kampen mellem tilhængerne af frihandels- og af toldbeskyttelses-systemet.

Den tyske keiser er med gode indtryk vendt hjem fra sit Ruslands-besøg. — Regjeringen har beslagnat den afdøde biskop af Straszburgs papirer, skjønt han ingen politisk rolle har spillet. Antagelig er det, fordi han i fælleskab med feltmarskal Manteuffel har arbeidet paa at mildne kulturkampen i Elzasz-Lothringen. — Indenfor socialdemokratiet foregaar der en splittelse mellem maadeholdne og yderliggaaende; de først har endnu overvegt. — Den aarlige katolikforsamling aabnedes i mandags i Koblenz under ligesaa stor tilstrømning som i de foregaaende aar. Til præsident valgtes de badensiske katolikers reorganisator, friherre Buol-Berenberg, til ærespræsident dr. August Reichensberger.

De preussiske katholske biskoper har i disse dage holdt sit aarlige møde i Fulda. Antagelig udsteder de en fællesskrivelse mod socialdemokratiet.

Paa den franske besiddelse Ambrym i Ny-Hebriderne har de indfødte dræbt en tysk baadbesætning; hvorfor, melder historien ingenting om; „naturligvis“ har de indfødte skylden, og saa bombarderede et fransk krigsskib deres landsbyer. — Ved kulturkamp forstaaes den kamp, som i kulturudviklingens navn reises mod den katholske kirke indenfor et land af dettes ikke-kirkelige regjering. I Frankrige har den i mange aar været ført systematisk. Carnot synes at ville mildne denne lidt — ikke af kjærlighed til religion, men for at befæste den indre fred. Derover beklager nu den antikirkelige presse sig og søger at hidse den offentlige mening, idet man fornyer jøden Gambettas kampraab: „Klerikalismen, det er fienden!“ Navnlig vækker det røre i leiren, at der sees gennem fingre med, at klosterfolk, hvem loven af 1880 udjagede, i stilhed vender tilbage.

I Argentinien synes forholdene at bedre sig noget, eftersom agio paa guld er i synken.

Mellem San Salvador og Guatemala er der sluttet fred. Derimod er der udbrudt krig mellem San Salvador og Honduras.

Gudstjenesten i St. Olafs kirke i Kristiania.

Søndag den 31te august: Kl. 7 stille messe. — Kl. 8 stille messe med homili. — Kl. 10 hoimesse med prædiken. — Kl. 5 andagt med prædiken.

St. Halvards kapel, Urtegaden 29, vil blive indvietet og taget i brug i eftermiddag kl. 6¹/₂.

Ugekalender.

Søndag den 31te, 14de søndag efter pinse (Epist.: Gal. 5, 16—24; evang.: Matth. 6, 24—33). Raymund Nonnatus, munk af ordenen Della mercede til løskjøbelse af kristne slaver. — Mandag den 1ste september. Ihukommelse af vorfæres pletiries hjerte. — Tirsdag. Stefan, konge af Ungarn, † 1038. — Onsdag. Elisabeth, dronning af Portugal, † 1336. — Torsdag. Rosa fra Viterbo, jomfru af st. Franciskus's tredje orden, † 1261. — Fredag. Laurentius Giustiniani, regelbunden kannik og patriark af Venedig, † 1455. — Lørdag. Filomena, jomfru og martyr i 3dje aarhundrede.

Søndag den 7de. Felix II.

14de søndag efter pinse.

Medens dagens evangelium kalder os ihu, at ingen kan tjene to herrer, formaner epistelen os: Vandrer i aanden! Da nu paa den ene side mennesket bestandig synker, ifald han ikke gjør sig uafadelig umage for at komme opad, og da det herredømme, det gode skal have over vor aand, ikke er et hvilket som helst, men et mest mulig fuldkomment, saa maa vi ogsaa bestandig fornye vor aand med gode forsætter. Men hvordan forholder det sig mon med disse?

Vi har taget en beslutning; vi har besluttet at aflægge en feil, at tilegne os en egenskab, som vi ikke besidder, at bevare en stemning, hvorpaa vi sætter pris, fordi den gjør os lykkelig, at omdanne hele vort sind i en eller anden retning. Det er en oprigtig beslutning; vi har taget den med hele sindets alvor. Som kristne har vi bedet Gud om at give vort forsæt styrke og velsignelse. Der er neppe noget menneske, der ikke mangfoldige gange i sit liv har taget saa en, saa en anden saadan beslutning, og hver gang et menneske har fattet sligt forsæt, har han ved at fatte det aflagt bekjendelsen for sig selv, at hans sjæl er i hans viljes magt. Men der er neppe nogen, uden at han udaf sit eget livs erfaring kan vidne, at saare

ofte bruger viljen ikke denne magt, forsættet glemmes, beslutningen kommer ikke til udførelse, og skamfulde maa vi tilstaa, at der ikke er foregaaet nogen forandring i vort sind eller vort liv. Hvor mangen god og from søndagsstemning er ikke borte, inden solen gaar ned. Kristus siger, at naar den onde aand er udfaren af et menneske, saa vender den ofte tilbage med syv andre, der er værre end den selv, saa at det sidste bliver værre med mennesket end det første. Hvor ofte maa vi ikke sande vor frelsers udsagn, naar vi ser et menneske en liden stund forlade sin synd for saa at kaste sig ind i den med fornyet styrke! Der er et forfærdeligt ordsprog, som siger, at veien til helvede er brolagt med gode forsætter. Men hvor sandt end dette ordsprog er, saa er det ogsaa sandt, at veien til himmerig er brolagt med gode forsætter. Paa veien til helvede bliver de gode forsætter svagere og svagere, indtil de tilsidst aldeles opgives. Paa veien til himmerig bliver de stærkere og stærkere, indtil de tilsidst seierrigt gennemføres. Da nu enhver bearbejdelse af sindet — uden hvilken intet fremskridt mod det fuldkomne kan ske — er betinget af, at forsættet bliver til virkelighed, saa fortjener den lange vei mellem beslutningen og virkeliggjørelsen en omhyggelig undersøgelse, og navnlig bør man tage skarpt i øie, hvad det er for vanskeligheder og forhindringer, der saa ofte stanser forsættet paa denne vei.

Det er i tankens verden, at beslutningen opstaar. Idet jeg fatter den, lever den i bevidstheden. Men der er en evig strøm af tanker gennem den menneskelige sjæl, den ene afløser og fortrænger den anden. Det kan derfor ikke undgaaes, at ogsaa forsættet efter kortere eller længere tids forløb trænges ud af bevidstheden, hvor sterkt og alvorligt det endogsaa var. Andre tanker, der ikke staar i nogen forbindelse med det, vil fortrænge det fra dets plads i bevidstheden. Som skyer paa en stormdag driver hen over himlen, saa følger tanke paa tanke i menneskets sjæl. Der er et uafsladeligt liv, en ustanselig bevægelse i menneskets tanker. Men hvor bliver tanken af, idet den træder ud af bevidstheden? Er den tilintetgjort, forsvunden? Det er uden tvil tilfældet med den store sværm af ligegyldige tanker, der hver dag gaar gennem sjælen uden at blive gjenstand for eftertanke og uden at sætte paa en eller anden maade vort sind i bevægelse. I alt fald er de spor, som saadanne tanker efterlader i sjælen, saa umærkelige, at vi i regelen ikke kan finde dem, selv om vi ledte efter dem. Men hvorledes gaar det med tanker, der som et alvorligt forsæt har sat sindet i bevægelse og været gjenstand for eftertanke?

De træder ud af bevidstheden i samme øieblik, man ikke længer dvæler ved dem; men derfor træder de ikke ud af sjælen, de træder ind i dens skyggeverden. Hukommelsen gjemmer kundskaben, erindringen gjemmer ikke alene vore følelser, men ogsaa viljens bevægelser, vore beslutninger, forsætter. Denne skyggeverden er rig, som naturens evig unge kraft. Ligesom denne ikke udtømmes ved sine frembringelser, men bestandig skaber nyt liv, saaledes tømmes ikke sjælens skyggeverden, men skikker bestandig tanker, følelser, forsætter op i bevidsthedens lys. Hvorfor tømmes ikke sjælens skyggeverden? Fordi der fra livet i bevidstheden bestandig strømmer en ny befolkning ind i dens rige. Som dag og nat veksler paa jorden, saa er der en evig veksel i menneskets sjæl, en uafbrudt overgang fra bevidstheden. Disse overgange er af den største vigtighed for hver den, som vil bearbejde sin sjæl.

Hvorledes er det liv, der føres at disse sjælens indtryk, der har forladt bevidstheden? Vi tror, at man faar klare forestilling om det, naar man tænker sig det som en søvn. Den sovende er ikke død, og dog er han først ret levende, naar han vaagner. Saaledes er de indtryk, der bor i den levende sjæl, ikke døde, men de lever dog først ret, naar de træder ind i bevidsthedens klarhed. Der er imidlertid en væsentlig forskjel mellem skyggeverdenens slummer og den legemlige søvn. Naar et menneske sover, er de første timers søvn dyb og fast; men efterhaanden, som man har udhvilt, bliver søvnen lettere. En sagte hvirken vækker tilsidst den, der for nogle timer siden ikke vaagnede ved høie raab. Det forholder sig omvendt med skyggeverdenens slummer. I begyndelsen kan viljen med et vink vække de svundne indtryk; men efterhaanden bliver slummeren dybere, det koster anstrængelse og uleilighed at faa dem vækket. Til sidst bliver søvnen en dødssøvn, vi søger forgjæves at kalde dem tillive, at faa dem til at træde ind i bevidstheden. — Vi har hørt et navn. Først indfinder det sig straks, naar vi kalder; senere maa vi besinde og betænke os, inden vi kan erindre det; atter efter en tids forløb er det os umuligt at komme paa det. Menneskene lægger ofte ikke merke til, at følelserne har ganske den samme skjæbne. Hvor sterk, hvor brændende endogsaa kjærligheden er, saa er der mange øieblikke, i hvilke den træder ud af bevidstheden, idet denne fyldes af andre tanker, og er den ude af bevidstheden, saa slumrer den. Det er et ganske kort blund, saa slaar den øinene op, styrket og vederkvæget. Ja, saa er det ofte; men det hænder ikke saa sjældent, at man lader den slumre saa længe, at den med det samme sover hen. For-

bauset søger man og kan ikke finde den; den er borte, og man magter ikke at gjenoplive den. Hvor mangen har ikke havt øieblikke, i hvilke han er bleven grebet af kjærlighed til Gud over al hans naade. Ak, det var kun en liden stund; andre tanker traadte ind i bevidstheden, stemningen slumrede hen, dage gik, aar gik, og nu mindes man den kun som en deilig drøm, man havde for længe siden. Som det gaar kundskaber og følelser, saa gaar det med viljens beslutninger, de gode forsætter. Man har fattet et godt forsæt, og det med hele sjælens varme og inderlighed; man føler sig løftet ved forsættets alvor og oprigtighed. Det skal aldrig hænde tiere, man kan og skal seire, og alt forud nyder man i fulde drag seirens glæde. Saa kommer livets daglige gjerning, mangelhaande andre tanker træder ind i bevidstheden, og forsættet slumrer hen. Man er rolig; thi man har jo taget sin beslutning og har ingeniunde forandret den. Men forsættets slummer bliver dybere og dybere, og naar saa fristelsens stund kommer, saa formaar man ikke at vække det, og det er, som der aldrig var taget nogen god beslutning. Saa fatter man vel med samme alvor et nyt godt forsæt, men det gaar det nye, gode forsæt paa samme maade, og saaledes sker det, at veien til helvede bliver brolagt med gode forsætter.

Derfor maa viljen passe paa og vække det itide og lade det atter indtræde i bevidstheden. Kun ved saaledes stadig at fornyes vokser forsættet op til at blive en virkelig magt i sjælen. Hvor alvorligt og oprigtigt end forsættet er, hvor meget vi end helliger og indvier det ved løfter til Gud, saa er det dog, naar det opstaar i sjælen, som et spædt, nyfødt barn. Det er ulykken, at viljen saa ofte bilder sig ind at have udført en stor bedrift ved at have født det til verden, men det er ingeniunde nok. Som en øm moder maa viljen lægge det ved sit bryst, at det kan blive stort og sterkt og mægtigt.

Menneskenaturens længsler.

Filosofisk-religiøse overveielser.

I.

Daggry.

Vort væsens tidligste fornemmelse af lykke udspringer af den tilfredsstillelse, naturen yder os, ved den mangfoldige ynde, den med saa gavmild haand spreder rundt omkring os.

Markens duftende blomster, havets, luftens, alle himmelhvælvet vidunderlig skiftende fremtoninger, hele naturen fortryller vore sanser, giver sjælen ligesom et

nyt liv og hjertet en salig fornemmelse af paradys. Vi hengiver os instinktmæssig til disse vor barndoms umiddelbare indtryk og er lykkelige uden selv at være os det bevidst.

Var denne velsignede fryd og fred, der hviler over barndommen, varig, vilde livet være os en uvurderlig nydelse og jorden et Eden.

Men naturen med al sin dragende skjønhed og ynde har skuffet os. Lykken, vi fandt ved dens behag, har svigtet. Det var kun barnets drøm om lykke, en svag efterklang af det tabte paradys, en tilfredsstillelse, hvis trylleri var snart brudt; vi vokste op og fandt os alene, fremmede for den selvsamme natur, der dog syntes os at være „kjød af vort kjød, ben af vore ben“.

Ja, ungdommens blomsterflor er henveiet, og vi finder os alle vegne som fremmede — fremmede endog for os selv! Alt det, vi før var saa fortrolige med i naturen, og som stod aabent for vort barneblik, er der nu draget ligesom et hemmelighedens slør over.

I den vide verden, som omringer os med alle sine naturfænomener og uendelig skiftende livsformer, finder vi os enlige som i en ørken —, og vi er os vor enslighed bevidst. Vi er ikke længer den ømme modernatur's glade, sorgfrie børn; vi finder os ligesom udenom den, drages ikke mere ind i dens tryllering. Kort, vi er henviste til vort eget jeg, og i mismods nagende angst fremsukker vi i vort hjerte den samme klage som profeten forud, naar han udbryder: „Jeg saa landet, og se, det var øde og tomt; og himlene og deres lys var der ikke mere . . . og der var intet menneske, og alle fuglene under himlen var bortfløine . . . og se, den frugtbare mark var en ørk¹⁾.“

Hvad er det, som har frarøvet os denne vor barndoms fryd? Er dens glade varsler forbi for altid? Ak, vi begjærer ikke at skue ind i fremtidens mørke; vi vilde bare saa gjerne være børn igjen!

Men barnets fagre drømme er svundne hen. Der er noget, som kaster et dæmringslys over alt, hvad der før traadte saa klart frem for vort blik: det er det virkelighedens skjær, hvori selve livet nu fremstiller alt for vort indre øie. Blomsterne paa marken, fuglesangen i lunden er for os ikke mere som før, luften ikke mere saa oplivende; jorden, havet, himmelhvælvet, alting har ligesom undergaaet en forvandling. Alt er bleven øde udenom os, fordi alt er bleven øde indeni os. Livsmodet er sunket, hjertet forsagt, paradiset lukket, den barnlige guldalderdrøm uigjenkaldelig borte. Og sjælen, ligesom Psyche i den græske mythe, ikke mere tilfreds med sine tidligere ufuldkomne glæder, er nu dømt til at kjæmpe med ve og møie, indtil den faar virkeliggjort de nye, spirende evners forjættelser om en vordende lykke.

Dette er livets store, skjæbnesvangre overgang, naar menneskesjælen udfolder sine evner, der rækker ud over naturlivets grænser. Vort væsen faar et nyt præg. Før ukjendte dybder fremvælder i vor sjæls inderste. Dulgte kræfter springer frem i dagen. Et nyt liv rører sig i os. Vi ved, at hvad vi ser, er ikke

¹⁾ Jerem. 4, 23—26.

det, vi higer efter, og hvad vi higer efter, det ved vi endnu ikke. Kun at der aabner sig for vort indre syn en verden, skjønnere og herligere og velsignelsesrigere end den, naturen frembød. Det er menneskesjælen, som skimter maalet i det fjerne; men veien dertil er den endnu ubekjendt.

For alle ligger den kjendsgjærning aaben: at menneskeaanden eier evner til at fatte og tilegne sig over naturen ophøiede sandheder, evner til at nære udødelige længsler, til at leve et aandeligt liv, som fører sjælen ud over sanselivets omraade og leder den frem til den usynlige, uendelig herligere verden, hvor det første ophav til alt det sande, det gode og det skjønne, som naturen er ikkun en svag gjenspeiling af, dvæler i sin evige majestæt. Thi menneskesjælen finder kun i sin evige grundtype, i Ham, der har skabt den efter sit billede og i sin lignelse, sin fuldkommengjørelses middel og maal — endemaalet for alle sine længsler. Dette menneskehjerte, som Du, o Gud, har skabt, finder ikke hvile, før det hviler i Dig — sukker den hl. kirkefader Augustin.

Alle menneskehedens store aander har gennemgaaet en aandig nyføddelse. Filosoferne, fra Platon til Kant, stræbte forgjæves at udgrunde disse sjæls hemmelighedsfulde dybder. Digter-, maler-, billedhuggerkunsten, alle de skjønne kunsters virkelig geniale frembringelser aabenbarer denne aandens dybere fremtoning, som geniet røber, men ikke formaar at yde fyldest. Det er et sjæleligt, nyt, smertefødt liv, som sjælen bliver sig bevidst, og som er udgangspunktet for al filosofi, idealet for al genialitet, grundlaget for enhver sand religionsindflydelse.

Ethvert fornuftigt menneske maa komme til det afgjørende punkt i sit sjælelige liv, at han bliver sig sin særegne personlige tilværelse bevidst. Det er dette gjenembrud i sjælen, der griber os saa mægtig i Undine²⁾.

Hvormange hjerters strenge har ikke været anslaaet af sympathiske toner ved læsningen af dette yndefulde, geniale digterverk! Vi har maattet erkjende, at det er ligesom grebet ud af vort eget væsens dyb. Saaledes naar Undine udbryder, halvt grundende for sig selv, halvt adspørgende sin nyfundne lærer:

„En menneskesjæl — det maa være noget usigelig yndigt — men til samme tid noget rædselsfuldt tillige! I skaberens navn, sig, o hellige mand, var det ikke bedre, om vi aldrig havde faaet en saa skjæbnesvanger gave?“ Hun holdt inde, tilbageholdende sine taarer, som om hun først ventede et svar. Hendes taarefyldte blik var ufravendt fæstet paa den ærefrygtbydende olding; et frygtblandet videbegjær stod malet i hendes ansigtsdrag; rædselen overfor det ukjendte var det overveiende udtryk for hendes sindsbevægelse. „I sandhed en tung byrde maa sjælen være for os,“ vedblev hun, da intet svar gaves hende — „en usigelig tung byrde, eftersom allerede billedet af den, som jeg begynder at skimte, overvælder mig med angst og sorgfuldhed, og jeg, som indtil nu var saa livsglad og let om hjertet . . .!“

²⁾ Undine, kap. 8.

Alle forsøg paa at ville tilintetgjøre sjæls selv-erkjendelse af sin tilstand, tjener kun til saa meget sterkere at fæste den. Vi kan længe nok vride os under erkjendelsen, stride mod den; vi kan foresætte os at være den foruden, at ville blive ved, som vi var før; al vor modstræben vil dog kun lede til, at vi kjender des mægtigere det hemmelighedsfulde nyvakte liv indeni os. Thi det gjælder fremfor alt om vort svundne barndomsliv, hvad en af broderfolkets store digtere har sagt: „Det forflutna kommer aldrig åter.“

(Fortsættes.)

Katholiker og lutheranere.

Den danske, lutherske prest H. Jensen skriver den 18de og 23de ds. i „Politiken“ en længere artikel om „Katholiker og lutheranere“, hvoraf vi hidsætter det væsentligste.

„Katholikerne siger omtrent saaledes: Der er flere hundrede saakaldte kristelige bekjendelser, der alle giver sig ud for at være den sande kirke. Men dette er umuligt. Der kan kun være én sand kirke. Spørgsmaalet er nu, hvor skal folk finde den ene sande kirke i dette virvar? Hertil svarer saa lutheranerne, at den sande kirke er dér, hvor ordet rettelig forkyndes og sakramenterne rettelig forvaltes, og dette sker kun i den lutherske kirke. Men hertil svarer saa katolikerne, at dette er altfor ubestemte kjendtegn paa den sande kirke, og at lutheranerne aldrig har kunnet enes om, hvad der skal forstaaes ved ordets rette forkyndelse. Vi maa derfor, siger katolikerne, have et mere iøjnefaldende kjendtegn. Det maa være ligesaa let for folk at finde den sande kirke, som det er at finde en mands bolig, naar man har faaet navnet paa gaden og husnumret opgivet. — Et særligt kjendtegn paa den sande kirke er nu, at den er apostolisk. Men dertil hører ikke alene, at den skal være grundlagt af apostlerne, men ogsaa at den skal staa i en paaviselig levende forbindelse med apostlerne derved, at den apostoliske myndighed er gaaet i arv fra slekt til slekt. Men denne myndighed kan kun gaa i arv derved, at der fra apostlernes dage til den dag idag har været en uafbrudt række af indviede bisper. Har denne indvielse paa et enkelt punkt været afbrudt, saa er forbindelsen med apostlerne afbrudt, saa er kirken ikke apostolisk. Men nu er alle enige om, at i Danmark [og Norge] har der været et punkt, hvor den apostoliske indvielse blev afbrudt, nemlig ved reformationen, . . . og derfor er den lutherske kirke i Danmark [og Norge] ikke apostolisk.

„Men, siger katolikerne videre, blandt apostlerne indsatte Kristus Petrus til den første, og da Petrus har været biskop i Rom og er død som biskop i Rom, saa er den romerske biskop Petri efterfølger, og den romerske bispestol er Petri stol. Som saadan er Petri myndighed gaaet i arv til ham, og da Kristus gav Petrus himmeriges nøgler, saa er hans efterfølger nu i besiddelse af disse. Skjønt derfor den katholske kirke indrømmer, at ogsaa den, der bliver staaende udenfor kirken uden egen synd, kan blive salig, saa gjør den dog paastand paa at være den enesaliggjørende kirke.

„Som man let vil se, har den katholske kirke sin styrke i det historiske og i det praktiske. Skal der være en særlig kirkelig embedsstand med en særlig indvielse — og dette mener ogsaa lutheranerne — saa har det unegtelig sin betydning, at dette embede og denne indvielse staar i umiddelbar historisk forbindelse med den apostoliske tid. Er kristendommen i særlig forstand en frelsesanstalt, der kun virker ved mere eller mindre overnaturlige midler, saa synes det at være af den største betydning, at man har en nogenlunde paalidelig historisk garanti for, at der ikke er skeet nogen afbrydelse i den strøm, der skal føre vandet fra kilden ud til alle tider og slechter. Men en saadan historisk garanti frembyder den katholske kirke i højere grad end den lutherske. Og i ren praktisk henseende kan det heller ikke negtes, at den katholske kirke frembyder store fordele, netop fordi den har en bestemt udvortes repræsentation i bispedømmet med paven i spidsen som ufeilbar autoritet, der er gjenstand for ubetinget tro fra kirkens medlemmers side. Thi derved afskjæres al splid og al tvil. Den katholske kirke giver sine tilhængere et bestemt svar paa ethvert spørgsmål, og den garanterer for, at svaret er rigtigt.

„I virkeligheden har den lutherske kirke heller ikke kunnet undvære et slags pavedømme i det praktiske liv. Enhver luthersk prest optræder mer eller mindre som pave for sin kreds af tilhørere. Naar f. eks. pastor Schepelern staar og prædiker i Trinitatis kirke, saa fortæller han ikke sine tilhørere, at det, han prædiker, muligvis kan være rigtigt, men det kan muligvis ogsaa være galt — nei, han siger dem ubetinget, at der er rigtigt, han siger maaske endogsaa, at det er Guds ord. Og noget lignende gjør de allerfleste lutherske prester. Det er kun meget faa, der har mod nok til at sige, at der kan muligvis være en hel del feiltagelser i det, som de prædiker, at deres forstaaelse af bibelen er høist ufuldkommen, og at de ikke engang kan garantere for, om det nye testaments forfattere nu ogsaa har opfattet og gjengivet Jesu ord paa den rette maade. Nei, naar de taler ex cathedra — fra prædikestolen — saa gjør de, overfor sine tilhørere paastand paa ganske den samme ufeilbarhed, som paven gjør paastand paa for sit vedkommende, naar han taler ex cathedra. Der er kun den forskjel, at medens den katholske kirke altid giver det samme svar paa religiøse spørgsmål til alle sine tilhængere, som saaledes kan siges at være kirkens svar, saa er der en mængde religiøse spørgsmål af stor betydning, som de lutherske prester besvarer forskjellig. Man faar altsaa ikke kirkens svar paa disse spørgsmål, men man faar kun den enkelte prests svar. Det gjælder derfor for lutheranerne at vælge sig en prest, som giver saadanne svar, som de selv føler sig mest personlig tilfredsstillende ved. En kreds vælger pastor Schepelern, en anden pastor Rørdam, en tredje pastor Vilh. Beck, en fjerde pastor Jungersen. Det er fordelen ved at være lutheraner, at medens hos katolikkerne pavevalget er overladt til kardinalerne, saa besørger i den lutherske kirke folk dette selv, idet man nu kan benytte sig af hvilken prest i folkekirken, man selv vil. Og bliver

man kjed af den, man har valgt, kan man vælge sig en anden. Men den prest, man har valgt, og hvis stadige tilhører man er, han bliver faktisk ens pave. Hans tilhørere forudsætter som noget selvfølgeligt, at de oplysninger, han giver om kristelige spørgsmål, er fuldt paalidelige. De tviler ikke — ligesaa lidt som han selv — om, at hans prædiken er ufeilbar. Og i denne lykkelige bevidsthed lever de det hyggeligste og fornøieligste samliv, fuldstændig forvisede om, at de og deres prest sidder inde med den hele, ubeskaarne sandhed, betragtede andre enten som djævlø, hvem man bør undgaa al berøring med, eller dog som mennesker, hvis hele aandelige status er af en høist mislig beskaffenhed.

„Men man vil let se, at denne lutherske institution med mulighed for ligesaa mange paver, som der er prester, i virkeligheden kun er en daarlig kopi af catholicismen. Det er som en hyggelig liden landsbykirke i sammenligning med Peterskirken i Rom. Thi hvis det i det hele var Jesu mening, at der skulde være en saadan institution, som er kirke, saa synes det ganske indlysende, at Han ikke har tænkt sig den i den skikkelse, som den lutherske kirke har, men snarere som den katholske.

„Kirkens enhed under et synligt overhoved er under alle omstændigheder en tanke, som kan føres tilbage til det nye testaments affattelsestid, og som meget snart vandt en saa almindelig anerkjendelse, at man slet ikke kunde tænke sig forholdet anderledes. — Hvis denne tanke altsaa ikke alene er efterapostolisk, men apostolisk, saa er den katholske kirke aabenbart den eneste, som med rette bærer navnet den apostoliske kirke, og hvis det endvidere kan bevises, at tanken om kirkens enhed under et synligt overhoved stammer fra Kristus selv, saa synes den katholske kirke ogsaa at have særlig ret til navnet: Den kristelige.

„... Luther og hans senere tilhængere har overseet, at den katholske kirke, trods alle sine mindre heldige sider, dog har saa mange rødder i de første aarhundreders kirke, saa livis man uden videre godkjender denne, saa ender det med, at man maa godkjende catholicismen.“

Blandt de bibelsteder, de katholske teologer fremfører som hovedbevissteder for Petri og derigjennem pavens primat er det hos Matth. 16 det vigtigste. Derom skriver pastor Jensen:

„Hvad Matth. 16, 18—19 angaar, saa lyder stedet, efter den autoriserede bibeloversættelse saaledes: Jeg (Kristus) siger dig, at du er Petrus, og paa denne klippe vil jeg bygge min menighed*), og helvedes porte skal ikke faa overhaand over den. Og jeg vil give dig himmeriges riges nøgler, og hvad du binder paa jorden, det skal være bundet i himlen, og hvad du løser paa jorden, det skal være løst i himlen.

„Det er nu ganske indlysende, at hvis dette sted

*) Vi katolikker oversætter ecclesia ved „kirke“, ikke ved „menighed“, da menigheden kun udgjør en del af kirken, nemlig den hørende, medens øvrigheden er den lærende del, uden hvilken kirken ikke kunde være et ordnet og holdbart samfund med enhed og enighed som kjendemerke.

er egte, hvis Kristus virkelig har udtalt sig saaledes, saa ligger heri ikke alene en anerkjendelse af Petri primat, men saa er der ogsaa en aldeles overveiende sandsynlighed for, at der bestandig skulde være én, som havde magt til at løse og binde, altsaa et overhoved over hele kirken. Det kan ikke nytte, hvor meget de lutherske theologer vrider og vender sig og bruger deres utrolige fortolkningskunster — hvori de ganske vist har en fabelagtig øvelse; thi den forklaring, katolikkerne giver af stedet, er den naturligste og altsaa den rigtigste.“

Angaaende st. Peters ophold i Rom, hans grundlæggelse af menigheden og hans virksomhed som biskop dér, heder det videre:

„De lutherske theologer derimod har været i den største forlegenhed med hele denne reise. Thi paa den ene side var der intet, de hellere ønskede, end at Petrus aldrig havde sat sin fod i Rom, men paa den anden side var et af de breve, som gaar under hans navn, skrevet fra „Babylon“, der sandsynligvis er et symbolsk navn for Rom, og man kunde derfor ikke bestride Petri ophold i Rom uden samtidig at bestride brevets egthed. Man valgte derfor den udvei, at ganske vist havde Petrus været i Rom, men han havde ikke været biskop dér. Men forøvrigt synes de katholske theologer at udtale sig, som om spørgsmaalet om pavedømmet i og for sig ikke staar og falder med spørgsmaalet om Petri romerske episkopat. Deres mening synes at være den, at selv om Petrus aldrig har været biskop i Rom, saa staar det ligefuldt fast, at efter Kristi ord Matth. 16, 18—19 maa kirken have et synligt overhoved. Og da biskopen i Rom faktisk er den, der fra de ældste tider er bleven anerkjendt som saadan, saa er han kirkens overhoved. Denne stilling er unegtelig sterk for de katholske theologer. De staar med et ord af Kristus, som ikke godt kan misforstaaes, og de staar med hele den gamle kirkes vidnesbyrd for sig. Og de lutherske theologer anerkjender selv Matth. 16, 18—19 som et ord af Kristus, og de bøier sig i alle andre henseender for den gamle kirkes vidnesbyrd.

„Denne stilling synes ganske uholdbar. Enten maa man give den katholske kirke ret, eller ogsaa maa man ad den historiske kritiks vei paavise, at den har uret. Men dette kan man kun gjøre, naar man tager hele spørgsmaalet om det nye testamente og den gamle kirke op til fornyet undersøgelse uden i forveien at have fastslaaet det resultat, hvortil undersøgelsen skal komme.

„At gjøre dette er den absolute modsætning til catholicismen. Den katholske tro er en tro paa kirken. Den fordrer absolut underkastelse under kirkens autoritet, og den siger: Kirken, det er jeg. Den taaler ingen modsigelse, ingen kritik. Dette er et standpunkt, hvori der er mening. — Den absolute modsætning hertil er den historiske kritik. Den gaar ud fra, at kirken kan tage fejl. Derfor underkaster den alt, hvad kirken har frembragt, lige fra det første bogstav, der blev skrevet af det nye testamente, og indtil det, den lærer den dag idag, sin kritik. Ogsaa dette er et

helt standpunkt. — Den lutherske kirke derimod søger at gaa en mellemvei. Den har det tilfælles med catholicismen, at den tror paa kirken. Men den giver ingen bestemt og klar besked om, hvor kirken er. Og dens tro paa kirken er langt fra ubetinget. Den tror blindt paa de første aarhundreders kirke, men saa river den sig løs fra kirken i reformationstiden. Fra den tid begynder den atter at tro paa kirken, men uden at have mod til at sige: Jeg er kirken, og uden at have nogen autoritet, der repræsenterer kirken. Og den har det tilfælles med den kritisk-religiøse retning, at ogsaa den anvender kritik. Den indlader sig f. eks. paa kritik af det nye testamente. Men da den paa forhaand gaar ud fra, at en vis bestemt tro og visse bestemte dogmer skal findes i det nye testamente — enten de saa virkelig findes eller ikke — saa har dens kritik ikke den mindste betydning.

„Imidlertid — da der endnu i en lang fremtid vil være en mængde mennesker, som helst ønsker at leve paa halve standpunkter, saa har den lutherske kirke endnu en opgave, navnlig overfor lidet aandelig udviklede mennesker. Men fremtiden tilhører ikke den. Man kan sandsynligvis allerede nu danne sig et skøn om, hvilke former det menneskelige aandsliv paa dette omraade vil antage. 1. Den katholske kirke... 2. Det religiøse fritænkeri som gaar ud fra troen paa en personlig Gud... 3. Det rene fritænkeri, som ikke gaar ud fra troen paa nogen personlig Gud, idet det enten benægter hans tilværelse eller henstiller sagen ganske i det uvisse.“

Vi er enige med pastor Jensen i, at fremtiden vil tilhøre de tre nævnte partier; men da ogsaa det religiøse fritænkeri mindre er et „helt standpunkt“, tror vi, at dets tilhængere sluttelig vil gaa over til en af de to, sine konsekvenser udtømmende yderligparter: Den katholske kirke — det rene fritænkeri 3: vantroen.

Luthers sedelære.

(Fortsat.)

„Lykkelige I unge, som nu kan sige i eders hjerter: Om jeg end ikke har bedet saameget, som jeg burde have gjort, og som havde været tilstrækkeligt, ikke bryder jeg mig derom — thi jeg ligger ikke paa saadan sand. Om jeg end ikke rigtig har angret, hvad bryder jeg mig derom? Det, som egentlig angaar mig, og hvorpaa jeg bygger, det er, at Gud taler til mig gennem en broder, sigende: Jeg afløser dig i Kristi navn og fortjeneste.“

(Op. lat. Jena IV, 394 b)

„Er det nu ikke en gruelig jammer, at man har lært os, at vi skal faa syndernes forladelse formedelst vor anger over synden, som dog ikke er noget andet end den rette synd, naar den raser sterkest og værst.“

(Walch XIII, 1194. 1197)

„Anger over synden gjør mennesket kun til hykler og følgelig til større synder end før, fordi han gjør det ene og alene af frygt.“ (Ib.)

„Saa ofte djævelen plager dig med slige tanker, (nemlig med anklage for synder), da søg op andre mennesker eller drik mere end almindelig eller find

paa en eller anden lystig streg . . . Man maa jo undertiden gjøre sligt, . . . ja ogsaa en eller anden synd, djævelen til foragt, forat vi ikke skal give ham leilighed til at gjøre os nogen samvittighed med smaa synder; ellers ligger vi under, hvis vi er altfor bange for, at vi kunde falde i synd.“ (De Wette IV, 188)

„Enhver, som kan fordrive slige satans tanker (overdrevne samvittighedsbebreidelser) ved andre tanker, f. eks. ved at tænke paa en vakker pige, ved gjerrighed, drukkenskab o. s. v. eller ved et heftig vredesudbrud, ham raader jeg dertil.“

Rebstock (Colloquia etc. II, 2256)

„Naar Kristus viser sig under skikkelse af fortørnet dommer eller af en lovgiver eller affordrende os regnskab for vort forbigangne levnet — da skal vi vide forvist, at det ikke er Kristus, men selve den rasende djævel.“ (Kommentar til Gal. Irmish II, 299)

(Citeret efter Dollinger: Die Reformation III, 149)

„Naar man har samvittighedsfrygt, er det et tegn paa, at retfærdigheden er tabt, at naaden er mistet, og at Kristus er formørket og ikke sees.“

(Homm. in Gal. Frankf. 1543, p. 13)

„Vær synder og synd kraftig, men tro des sterkere og glæd dig i Kristus, som er seierherre over synden, døden og verden; vi maa synde, saalænge vi er her Det er nok, at vi kjender det lam, som bærer verdens synd; fra det fjerner ikke synden os, selv om vi hundredetusend gange om dagen bedrev hor eller slog ihjel.“

(Epist. ad Melancthon. De Wette p. 345 b)
(II, 36. 37)

„Troen er en saadan ting, at hvor den er, dér kan ingen synd skade. Et helligt eller troende menneske tornemmer vel syndens overtrædelse; men det bliver ham for troens skyld ikke tilregnet.“

(Walch XII, 1828)

„Du skal paa barnlig vis opfatte naaderiget saa, at Gud har ved evangeliet bygget en ny stor himmel over sig, den, vi nemlig tror paa, det er naadehimlen. Den, som nu befinder sig under denne himmel, kan ikke synde og heller ikke være i synd, thi det er en naadehimmel, uendelig og evig. Og om end nogen synder eller falder, han falder derfor ikke ud af denne himmel; han maatte da ikke ville forblive under den, men fare med djævelen til helvede, som de ikke troende gjør.“ (Walch V, 1682)

„Om du betragter en kristen, bortseet fra Kristi retfærdighed, betragter ham nemlig, som han er i sig selv, vilde du, hvor hellig han end maatte være, slet ingen renhed se hos ham; du vilde se ham saa sort og fæl som næsten djævelen selv.“

(Augb. Udg. VIII, p. 448)

„Saa ser du da, hvor rig den kristne er; ogsaa om han vil, kan han ikke miste frelsen, han gjøre saa store synder, han vil, hvis han da ikke vil lade være at tro. Thi ingen andre synder end vantro kan fordømme ham. Thi alle andre, hvis han vender tilbage, eller troen staar fast paa Guds løfte til ham i hans daab, tilgives i samme øieblik ved den samme tro.“

(De capt. Babyl. tom. II, fol. 284)

„Dette er de frommes rette sikkerhed og husvarelse, at om de end har begaaet og endnu begaar synder, saa ved de dog, at formedelst troen paa Kristus bliver deres synder dem ikke tilregnede.“

(Walch XII, 2730)

„Imod Gud pligter du ikke andet end at tro og bekjende. I alle andre stykker lader Gud dig fri, at du kan gjøre efter dit behag uden al fare for din samvittighed, saa at Han end ikke spørger efter, om du overgiver din hustru, løber fra din husbonde, bryder tro og love; thi hvad gavn har Gud af saadant, om du gjør det eller ikke? Men naar du du med alt det, at du saaledes er bleven fri, har givet din næste rettigheder til dig, da vil ikke Gud ved at give dig fri, fratage nogen, hvad der tilhører ham, og om end Gud for sin egen del ikke agter saadant, saa agter Han det dog for næstens skyld.“

(Walch VIII, 1222)

„Hvad man begynder paa i tillid til Gud, det gaar godt, selv om det skulde være en vildfarelse og synd; ligesom det ikke gaar godt, som man begynder paa uden Gud i tillid til mennesker, selv om det er ret og ikke andet end ret.“ (De Wette IV, 233)

„Kristus siger: Salige er de rene af hjertet, thi de skal se Gud.

At have et rent hjerte vil ikke sige, at der end ikke i ens tanke findes noget urent, men at samvittigheden formedelst Guds ord er saa oplyst og sikker, at selv ikke loven kan gjøre den uren. Saaledes maa en kristen vide, at det ikke gjør ham noget, hvad enten han holder eller bryder loven, enten han gjør, hvad der er forbudt, eller undlader at gjøre, hvad der er paabudt; alt dette er for ham ingen synd, thi han kan ikke begaa nogen saadan, naar kun hjertet er rent. Et urent hjerte derimod forbliver urent og synder i alt; thi det er fuldproppet af loven.“ (Jena Udg. II, 478)

„Et rent hjerte har man lært os at erhverve ved at bortjage f. eks. urene tanker . . . Men erfaring lærer, at for en uren tanke, der drives ud, drives ti ind . . . blod og kjød er som en strøm, der rinder uophørlig, jo mere man vil stanse derfor. Derfor henviser st. Paulus os til, at hjertet først bliver rent derved, at man ikke gjør sig nogen samvittighed deraf.“

(Jena Udg. II, 478)

„Jeg, Kristus, forskrækker ikke folkene som Moses. Jeg siger ikke: Gjør dette, gjør hint! men jeg prædiker syndernes tilgivelse; jeg prædiker, at man kun skal tage imod, ikke at man skal give noget.“

(Walch XI, 2914)

„(Djævelen siger: De ord „Jeg er veien, sandheden og livet“) er saaledes at forstaa, at Kristus har givet os god lære og gode bud, som vi skal holde og leve efter, som ogsaa et godt eksempel, som vi skal følge, og hvis vi holder dette, da er vi paa den rette vei til himmelen. Han gjør altsaa Kristus til en hel Moses . . .“

(Walch VIII, 58)

(Fortsættes.)

Kardinal Newmans minde

ærer det protestantiske „New-York Herald“ med følgende ord: „Kardinal Newmans død berøver verden en af de største mænd, som dette aarhundrede har frembragt. Den gjerning, han udførte for den romersk-katholske kirke, kan aldrig glemmes, hverken af dem, som saa paa den med sorg, eller af dem, som hilste den med glæde. Faa mænd har verden seet, som har efterladt sig et pletfriere navn; thi hans liv var en helgens, fuldkommen pletfrit overfor mennesker. Hans skrifter vil have blivende værd for kommende tider; thi aldrig er det engelske sprog blevet skrevet med større skønhed og ynde. Med hans død mister England en berømt og elskværdig personlighed, fra hvem en dyb aandeligheds lys har straalet i over et halvt aarhundrede.“

I de fleste protestantiske kirker er hans minde fejret ved afsyngelse af hans salme: Lead, kindly light.

Sørgegudstjenesten i Edgabaston var besøgt til trængsel. Requiem-messen blev sunget af et meget sterkt kor; den var hovedsagelig tagen af Palestrinas kompositioner. Kardinal Manning holdt ligtaalen, og idet han gennemgik den afdødes liv og virksomhed, sagde han: „Vi har blandt meget andet én ting at takke ham for: ingen, der ikke vil udlees, kan længer sige, at den katholske religion kun egner sig for folk af ringe intelligens og for kvindagtige hjerner.“

Katholsk fordømmelse.

Det er jo en bekjendt (!) sag, at protestantisme og fritænkeri er oplysningens befordrere, medens derimod catholicismen — og atter specielt det katholske presteskab — holder folk nede i uvidenhedens mørke dale. Denne uomstødelige sandhed har faaet et nyt bevis. Stanislaus-kollegiet i Paris er nemlig i kappestriden mellem de lærde skoler bleven nr. 1, og i spidsen for det staar desværre en katholsk prest. Over et saadant resultat er selvfølgelig de kirkefiendske blade fnysende og pønser paa udveie til at lægge den fortrinlige skole øde, ved at afskjære elever fra ikke-statsskoler adgang til statsposter. Kun „Liberté“ er hæderligt nok til at skrive, at det katholske kollegs forrang skriver sig fra, at den holder fast ved oratorianernes methode, og at man ikke har nødig at frygte, at presternes sekondærskoler skal trykke studierne ned til et lavmaal, hvorimod en kommunal anstalt, Rollin-kollegiet, der tidligere stod som nr. 1, nu staar som den daarligste skole af alle, siden det er kommet under Pariser-kommuneraadets „liberale“ styre.

Ved oprettelse af statsstøttede latinskoler søger Frankriges ledende mænd at umuliggjøre de katholske. I 1876 gaves der 81 latinskoler, i 1886 91, i 1890 106. Tilvækst af elever staar vel saa i forhold til forøgelsen af skolernes antal? Paa ingen maade! Fra 1887—90 voksede elevantalet med 1783 externe gutter (: saadanne, som har bolig udenfor kollegiet), men de internes antal aftog samtidig med 2390. Som følge heraf maa der nu forlanges et extra statstilskud paa omtrent 1,300,000 francs. Saa mange anstrengelser og penge koster det at faa Frankrige afkristnet.

Indenlandske efterretninger.

Hs. høiarværdighed præfekten er vendt tilbage fra sin reise efter at have holdt konfirmation og apostolisk visitats i Trondhjem den 10de og i Bergen den 17de ds.

Korvetten „Alfen“s besætning har i Korsør gjort det norske flag ære ved tumulter, drukkenskab, slagsmaal og opsætsighed mod sine foresatte. Vagten maatte rykke ud, og skandalen endte med, at 16 mand blev sat i arrest ombord.

Forlis. Dampskib „Sorrento“ af Kristiania er sunket i Nordsøen. Mandskabet reddet. — Brig „Pan“ af Drøbak er strandet og kantret ved Færder. — Bark „Argo“ af Drammen er strandet paa Langeskjær. — Bark „Flid“ af Fredriksstad har i Kattegat havt sammenstød med en damper og sank straks; 9 mand druknede.

Medens vi har halvfrosset herhjemme i det hyppige regn, dør folk af hede i New-York, Berlin og Wien. Og medens den store verden svelger i nydelsen at de store kulstriker i Wales, Belgien og Frankrige, jernbanestriker i Irland og Amerika, sømandsstriker i Australien og Danmark, saa nøies vi herhjemme med at svelge i masser af tyverier, bedragerier og overfald — altsammen smaaforretninger.

I Hammerfest benytter kommunen leiligheden til at købe brandlidtes tomter for at kunne regulere gaderne før den nye bebyggelse. Der er opgivet at være lidt et uassureret tab af ca. 90,000 kr.

Udenlandske efterretninger.

Missionen i Kamerun, den tyske koloni i Vestafrika, er helt overladt Palotti-kongregationen som et apostolisk præfektur. I slutningen af næste maaned afgaar derhen 3 prester og 7 brødre — samtlige tyskere. Den nye apostoliske præfekt er fra Münster. I distriktet er der 105 hvide, hvoraf 10 svenske.

I graabrødreklostret Speco (Umbrien) trængte den 10de ds. en røverbande ind. Der var kun én pater tilstede, 60 aar gl.; ham skjød de og ligeledes en lægbroder; ligene knuste de saa hovedet paa. Derefter brød de døren op til køkkenet og myrdede den der-værende lægbroder med øksehug. Et fjerde offer blev en tjenestegut paa 15 aar; han laa i grotte-kapellet med skudskaar og knust hoved. Derefter borttog banden, hvad den fandt af nogen værdi.

Koleraen har bredt sig videre i Spanien; der er i det hele anmeldt ca. 1200 dødsfald. Mange steder er der mangel paa læger, levnetsmidler og medicin. „Aftp.“ meddeler, at „presten i Arges, der med stor opofrelse pleiede de syge i forening med alkaden, er bukket under for sygdommen, og da der ikke mere var nogen til at besørge begravelserne, maatte alkaden selv foretage sin søns begravelse.“

Ved bestigning af Mont Blanc er et selskab paa 7 personer forsvundet. Flere andre personer, ved man, er iaar omkomne i alperne ved at styrte ned.

Nedbrændt er størsteparten af den lille by Kineschma i Kostroma, Rusland.